

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลงานและการระบุสาเหตุกับ
ปฏิบัติการความรู้สึกลและความคาดหวังของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวรวยริน สุขเกษม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-198-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017309 111345583

THE RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEPTION OF PERFORMANCE AND ATTRIBUTIONS
WITH AFFECTIVE REACTIONS AND EXPECTATIONS OF MATHAYOM SUKSA FOUR
STUDENTS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

MISS RUAYRIN SUKASEM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Arts
Department of Psychology
Graduate School
Ghulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-198-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลงานและการระบุงานเหตุกับปฏิบัติการ
ความรู้สึกและความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวรยริน สุขเกษม

ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน ศันสนยุทธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน ศันสนยุทธ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์)

รวยริน สุขเกษม : ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลงานและการระบุสาเหตุกับปฏิกิริยา
ความรู้สึกและความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร (THE RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEPTION OF PERFORMANCE
AND ATTRIBUTIONS WITH AFFECTIVE REACTIONS AND EXPECTATIONS OF MATHAYOM
SUKSA FOUR STUDENTS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.โยธิน ศันสนยุทธร,
117 หน้า. ISBN 974-579-198-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลงานและการระบุสาเหตุกับ
ปฏิกิริยาความรู้สึกและความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุ
ที่มีลักษณะคงที่และสามารถควบคุมได้ มีปฏิกิริยาความรู้สึกทางบวกมากกว่านักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจาก
สาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่และไม่สามารถควบคุมได้ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$ และ $p < .001$ ตามลำดับ) ส่วน
ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุที่มีลักษณะ
ไม่คงที่และสามารถควบคุมได้ มีปฏิกิริยาความรู้สึกทางบวกมากกว่านักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุ
ที่มีลักษณะคงที่และไม่สามารถควบคุมได้ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$ และ $p < .05$ ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่
ระบุสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีปฏิกิริยาความรู้สึกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัย
ภายในและสามารถควบคุมได้ มีความคาดหวังสูงกว่านักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัยภายนอกและไม่สามารถ
ควบคุมได้ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$ และ $p < .01$ ตามลำดับ) และนักเรียนที่ระบุสาเหตุที่มี
ลักษณะคงที่ มีความคาดหวังต่ำกว่านักเรียนที่ระบุสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ส่วน
ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่และ
สามารถควบคุมได้ มีความคาดหวังสูงกว่านักเรียนที่ระบุสาเหตุที่มีลักษณะคงที่และไม่สามารถควบคุมได้
อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$ และ $p < .05$ ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่ระบุสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัยภายในและ
ปัจจัยภายนอก มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ภาควิชา ..... จิตวิทยา
สาขาวิชา ..... จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติศ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษา .....

RUAYRIN SUKKASEM : THE RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEPTION OF PERFORMANCE AND ATTRIBUTIONS WITH AFFECTIVE REACTIONS AND EXPECTATIONS OF MATHAYOM SUKSA FOUR STUDENTS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. YOTHIN SANSANAYUDH, Ph.D. 117 PP. ISBN 974-579-198-9

The purpose of this research was to study the relationships between perception of performance and attributions with affective reactions and expectations of Mathayom Suksa four students under the jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis. The findings are as follow:

In the situation that students perceive their success, the students who attribute the stable and controllable causes have significantly positive reactions much more than the students who attribute the unstable and uncontrollable causes ($p < .01$ and $p < .001$). In the situation that students perceive their failure, the students who attribute the unstable and controllable causes have significantly positive affective reactions much more than the students who attribute the stable and uncontrollable causes ($p < .01$ and $p < .05$). No significant difference in affective reactions between the students who attribute internal and external factors.

In the situation that students perceive their success, the students who attribute the internal and controllable causes have significantly higher expectation than the students who attribute the external and uncontrollable causes ($p < .001$ and $p < .01$). But the students who attribute the stable causes have significantly lower expectation than the students who attribute the unstable causes ($p < .05$). In the situation that students perceive their failure, the students who attribute the unstable and controllable causes have significantly higher expectation than the students who attribute the stable and uncontrollable causes ($p < .01$ and $p < .05$). No significant difference in expectation between the students who attribute the internal and external factor.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น .....
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน ศันสนียุทธ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไข วิทยานิพนธ์ ให้ความรู้ ความคิด และกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในพระคุณของท่านอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ที่ กรุณาให้คำแนะนำ กำลังใจ และแนวความคิดที่อำนวยความสะดวกต่อผู้วิจัยทั้งด้านการ ดำเนินชีวิตและวิชาการ

ขอขอบคุณ คณะครู-อาจารย์ และนักเรียนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณมนัส จินตนะดีลกุล คุณอดิวัฒน์ นรหมาสา คุณดาราวรรณ ต๊ะปินตา คุณแสงรวี ศุทธกิจ คุณอารีรัตน์ บากาสะแต คุณเรวัต วัฒนโกศล คุณชนิษฐา สุวรรณนิตย์ และรุ่นพี่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และ กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณฐิติพัฒน์ สงบกาย คุณกรรณิกา เจลิมกุล คุณเดือนเพ็ญ ทองน่วม คุณธาริณี มิ่งวงศ์ คุณอังสนา ภัทรายุตวรรัตน์ คุณนิภา เลิศลือชาชัย และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ชาวจิตวิทยาทุกคน ที่คอยให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณประภาส แจ่มสุนทร ที่ช่วยอนุเคราะห์ด้านการพิมพ์

ขอขอบคุณ คุณเชษฐา เทียมเพชร ผู้เป็นภักขยามิตรของผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนส่วนหนึ่งในการวิจัย

ขอขอบคุณ พี่มยุรี เทียงสกุล พี่สาว น้อง ๆ ทุกคนของผู้วิจัย และ คุณเอกพล แก้วแกมทอง ที่ได้ให้ความรัก กำลังใจ ความห่วงใย และความช่วยเหลือ แก่ผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณ พ่อ แม่ ผู้ให้ชีวิตและความรัก โดยเฉพาะแม่ ผู้คอยเอื้ออาทร ห่วงใย และให้การสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา และขอระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทความรู้ แก่ผู้วิจัย จนผู้วิจัยได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพแห่งตนได้ตามปณิธานที่ตั้งไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	
ปัญหา.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวความคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยและ	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	36
ขอบเขตของการวิจัย.....	36
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย.....	37
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	38
สมมติฐานการวิจัย.....	39
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	41
2. วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	42
กลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4. การอภิปรายผล.....	73
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	100
ประวัติผู้เขียน.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงโครงสร้างแบบ 2x2 สำหรับการรับรู้สาเหตุของผลสัมฤทธิ์..	16
2. แสดงสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว จำแนกตามมิติของการระบุสาเหตุ 3 มิติ.....	17
3. แสดงคุณลักษณะของสาเหตุหลักที่ใช้อธิบายความสำเร็จและความล้มเหลว.....	19
4. แสดงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและตามกลุ่มโรงเรียน..	44
5. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนปฏิบัติการความรู้สึกของนักเรียนระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วยค่าที่ (t - test).....	50
6. แสดงค่ามัชยฐานและจำนวนตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ผลงาน...	59
7. แสดงจำนวนตัวอย่างที่ใช้จำแนกตามการรับรู้ผลงานและมิติการระบุสาเหตุ.....	60
8. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนปฏิบัติการความรู้สึกในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จระหว่างนักเรียนที่ระบุสาเหตุของความสำเร็จในแต่ละมิติแตกต่างกัน.....	61
9. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนปฏิบัติการความรู้สึกในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จระหว่างนักเรียนที่ระบุสาเหตุของความล้มเหลวในแต่ละมิติแตกต่างกัน.....	63
10. ค่ามัชยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด และ ช่วงความเชื่อมั่น 95 % ของคะแนนปฏิบัติการความรู้สึกในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จของนักเรียนที่ระบุสาเหตุของความล้มเหลวตามมิติการระบุสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน.....	64
11. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนปฏิบัติการความรู้สึกในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณเองประสบความสำเร็จของนักเรียนที่ระบุสาเหตุของความล้มเหลวตามมิติการระบุสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน.....	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12. ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนปฏิภิกิริยา ความรู้สึกด้วยวิธีการ LSD ของนักเรียนที่ระบุงสาเหตุของ ความล้มเหลวตามมิติการระบุงสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน 8 ลักษณะ.....	66
13. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน ความคาดหวังในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบ ความสำเร็จระหว่างนักเรียนที่ระบุงสาเหตุของความสำเร็จ ในแต่ละมิติแตกต่างกัน.....	68
14. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน ความคาดหวังในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบ ความล้มเหลวระหว่างนักเรียนที่ระบุงสาเหตุของความล้มเหลว ในแต่ละมิติที่แตกต่างกัน.....	70
15. ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด และ ช่วงความเชื่อมั่น 95 % ของคะแนน ความคาดหวังในสภาพการณ์ ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบ ความล้มเหลวของนักเรียนที่ระบุงสาเหตุของความล้มเหลวตาม มิติการระบุงสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน.....	71
16. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนน ความคาดหวังในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบ ความล้มเหลวของนักเรียนที่ระบุงสาเหตุของความล้มเหลว ตามมิติการระบุงสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน.....	72
17. แสดงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามการได้รับแบบทดสอบการสร้าง คำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดง่าย-ชุดยาก เเนส และการรับรู้ผลงาน ..	114
18. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคาดหวัง ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบความสำเร็จ ของ นักเรียนที่ระบุงสาเหตุของความสำเร็จตามมิติความคงที่ของสาเหตุ และความสามารถในการควบคุมสาเหตุในลักษณะที่ต่างกัน 4 ลักษณะ	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19.	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนความคาดหวังด้วยวิธีการ LSD ของนักเรียนที่ระบุสาเหตุของความสำเร็จตามมิติความคงที่ของสาเหตุและความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ในลักษณะที่ต่างกัน 4 ลักษณะ	116

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ ปฏิกริยาความรู้สึกและผลที่เกิดขึ้นภายหลัง.....	9
2.	แสดงกระบวนการของความคิดและอารมณ์.....	25
3.	แสดงรูปแบบของทฤษฎีผลการระบุสาเหตุที่มีต่อการจูงใจ และอารมณ์.....	28